

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

Реєстраційний № 1

Дата 23.10.2024

КУРСОВА РОБОТА
З БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ
на тему:
«БАГАТОСТОРОННЯ ПОЛІТИКА БРІКС»

Студентки 4 курсу
Денної форми навчання
Перець Марії Василівни
Керівник: викл. Панова Альона Олегівна

Національна шкала відмінно
Кількість балів: 100 Оцінка ECST A

Члени комісії:

Ташев А.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Казанова Л.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Савка В.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Ужгород – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ БРІКС	4
1.1. Виникнення та еволюція БРІКС як міжнародної організації.	4
1.2. Цілі та принципи функціонування БРІКС.	6
1.3. Основні напрямки багатосторонньої політики в рамках БРІКС.	8
РОЗДІЛ 2.АНАЛІЗ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ПОЛІТИКИ БРІКС У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ	11
2.1. Політико-економічне співробітництво країн БРІКС.....	11
2.2. Роль БРІКС у глобальному управлінні та міжнародній торгівлі.....	15
2.3. Вплив багатосторонньої політики БРІКС на регіональну та глобальну стабільність	18
РОЗДІЛ 3.ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БРІКС ТА ВПЛИВ НА УКРАЇНУ	20
3.1. Проблеми внутрішньої координації та зовнішньополітичних розбіжностей	20
серед країн БРІКС.	20
3.2. Перспективи розширення БРІКС та можливі сценарії його розвитку.	21
3.3. Зв'язок БРІКС з Україною: виклики та можливості для співробітництва в майбутньому.	24
ВИСНОВКИ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28

ВСТУП

Актуальність курсової роботи обумовлена тим, що у сучасному світі багатосторонні організації, такі як БРІКС, відіграють значну роль у геополітичному та економічному ландшафті. БРІКС є важливим інструментом для реалізації економічної та політичної співпраці між країнами з різними економічними та соціальними особливостями, що дозволяє їм зміцнювати свої позиції на світовій арені. Інтеграційні процеси в межах БРІКС створюють нові можливості для економічного зростання, розвитку технологій та впровадження інновацій. У зв'язку з цим дослідження багатосторонньої політики БРІКС є важливим для розуміння її впливу на глобальні процеси та національні інтереси країн-учасниць.

Розширення альянсу БРІКС, зміцнення його внутрішньої координації та пошук нових форм співпраці з іншими країнами, включаючи Україну, є актуальними завданнями, які вимагають детального вивчення. Це об'єднання країн, що представляють різні континенти та різні економічні системи, стає потужною платформою для співробітництва та для зміцнення ролі країн, що розвиваються, у світовій економіці. Проте, разом із значними можливостями, які відкриваються перед країнами-членами БРІКС, виникають також виклики, пов'язані з різними зовнішньополітичними інтересами, а також внутрішніми проблемами та розбіжностями.

Мета дослідження полягає у вивченні багатосторонньої політики БРІКС, її впливу на світову економіку та геополітику, а також перспектив співпраці з Україною.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні завдання:

- проаналізувати внутрішні проблеми координації та зовнішньополітичні розбіжності серед країн-членів БРІКС;
- оцінити перспективи розширення БРІКС та можливі сценарії його розвитку;

- дослідити можливості та виклики для України в контексті взаємодії з БРІКС.

Об'єкт дослідження — БРІКС як багатостороннє об'єднання країн.

Предмет дослідження — політичне та економічне співробітництво країн в межах БРІКС.

Методи дослідження, які були використані під час написання роботи, включають аналіз і вивчення літератури, порівняння, узагальнення та опис. Інформаційна база, яка була використана в роботі — сайти, статті, праці вітчизняних та зарубіжних науковців.

Структура роботи: складається з 3 розділів, висновків та списку використаних джерел. Кількість сторінок – 32, використаних джерел – 33, рисунків – 5, таблиць – 2.

В першому розділі досліджено теоретичні засади формування БРІКС. В другому – проаналізовано багатосторонню політику БРІКС у сучасних міжнародних відносинах. В третьому – проблеми та перспективи розвитку БРІКС та вплив на Україною.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ БРІКС

1.1. Виникнення та еволюція БРІКС як міжнародної організації.

Виникнення та еволюція БРІКС як міжнародної організації має унікальну історію, що відображає глибокі трансформаційні процеси в глобальній економіці та політиці, а також адаптацію країн до нових умов світового порядку.

Першопочатково ідея БРІК (Бразилія, росія, Індія, Китай) з'явилася як результат економічного аналізу, проведеного Джимом О'Ніллом, провідним економістом банку «Goldman Sachs», у 2001 році. Він створив акронім «BRIC» для позначення країн з швидко зростаючими економіками, які, за його прогнозом, могли стати лідерами глобальної економіки в наступні 50 років. Основою для цього прогнозу стали такі ключові показники, як чисельність населення, розмір територій та сукупний ВВП цих держав. Хоча на момент створення концепції БРІК ці країни не демонстрували повну реалізацію свого економічного потенціалу, вони мали значний розвитковий потенціал [1; 2].

У контексті інтеграції в рамках БРІКС, «фрагментація» стала певною об'єднуючою силою. Перш за все, виклики, пов'язані з залученням та ефективним використанням інвестицій, змушують країни-члени шукати спільні рішення. Водночас, узгодження позицій та співпраця в інших галузях є складнішими через розбіжності в їхніх геополітичних інтересах. БРІКС часто називають «неформальним клубом» в наукових публікаціях, і це частково відповідає дійсності, оскільки угрупованню бракує характерних ознак повноцінної інтеграційної структури. Однак, специфічні особливості та стратегічні напрямки розвитку свідчать про потенційні фактори майбутньої інтеграції цих держав [1].

Феномен БРІКС полягає в екстериторіальному розташуванні його членів, що відрізняється від інших інтеграційних об'єднань, заснованих на регіональній близькості. Кожна з цих країн була частиною колишніх імперій: Бразилія — Португальської, росія — російської, Індія та ПАР — Британської (хоча Індія

також була під владою Монгольської імперії, а ПАР — Голландії), а Китай — Китайської (Серединної). До того ж, країни-члени БРІКС розташовані на чотирьох континентах, хоч іноді їхні історичні шляхи збігалися.

Ще однією важливою рисою є те, що ці держави знаходяться на етапі стабілізації та розвитку ефективних ринкових систем, хоча кожна країна має свої специфічні особливості. Спільною рисою є те, що після завершення «холодної війни» вони запровадили радикальні економічні реформи та інтегрувалися у світову економічну систему. Вони вже стали важливими елементами глобального економічного механізму, збій в якому може призвести до серйозних наслідків для світової економіки [1].

Акронім «БРІК» спочатку був суто науковим концептом. Однак з часом країни, включені в це об'єднання, почали усвідомлювати свою глобальну вагу та ініціювали політичну і економічну співпрацю. Особливо активну роль у цьому процесі відіграла російська федерація. У 2009 році, через вісім років після появи акроніму, відбувся перший офіційний саміт БРІК у Єкатеринбурзі, росія. Таким чином, ідея теоретичної концепції перетворилася на реальну міжнародну організацію.

З розширенням угруповання у 2011 році, коли до нього приєдналася Південно-Африканська Республіка, акронім був змінений на «БРІКС», що відобразило зростання глобального впливу та географічного охоплення організації. Важливо зазначити, що БРІКС охоплює країни, які розташовані на чотирьох різних континентах, що робить це об'єднання унікальним у порівнянні з регіональними інтеграційними проектами, такими як Європейський Союз. Це також підкреслює політико-економічну різноманітність та важливість інтеграції в умовах децентралізації глобального управління [2].

Хоча БРІКС не має постійних органів чи штаб-квартири, воно функціонує як неформальний клуб, де країни обговорюють важливі питання глобальної економіки, фінансів, безпеки та розвитку. Кожна країна головує в БРІКС по черзі, а робота організації базується на консультаціях і співпраці з широкого спектра

питань, включаючи економічні виклики, зміни клімату, охорону здоров'я, боротьбу з бідністю та техногенні катастрофи [2].

Важливим етапом розвитку БРІКС стало створення в 2014 році Нового банку розвитку (НБР), який покликаний фінансувати інфраструктурні проекти та сприяти економічному розвитку країн-членів. Цей банк відрізняється скромними обсягами інвестицій порівняно зі Світовим банком, однак його функціонування свідчить про прагнення БРІКС до посилення своєї ролі в глобальній фінансовій системі. Очолює НБР колишня президентка Бразилії Ділма Русеф.

На сьогодні БРІКС продовжує розширювати своє членство. Станом на останній саміт у 2023 році, проведений у Йоганнесбурзі, більше 40 країн висловили бажання приєднатися до об'єднання. Це свідчить про зростаючу вагу БРІКС як міжнародного форуму, який надає країнам можливість обговорювати альтернативні підходи до глобального управління та викликів сучасності [1; 2].

1.2. Цілі та принципи функціонування БРІКС.

БРІКС — це міжнародне об'єднання, засноване на основі угоди для координації співпраці між ключовими економіками світу. Основна мета цього блоку полягає в економічній та дипломатичній співпраці між його членами, а також у сприянні глобальному розвитку. Первинно країни БРІКС були зосереджені на стратегічних секторах, таких як сталеливарна промисловість, у якій Бразилія займає лідерські позиції на світовому ринку.

У контексті цілей створення БРІКС можна виокремити два основні підходи. Оптимістичний підхід стверджує, що існуючі міжнародні інститути потребують нових підходів і рішень для розв'язання глобальних проблем. З іншого боку, песимістичний підхід вказує на потенційні ризики розбалансування існуючих структур через такі об'єднання, які не мають інституційної бази й можуть бути лише формальними [3, с. 19].

Попри деяку розмитість цілей і структури, БРІКС відіграє важливу роль у міжнародних процесах, беручи активну участь у глобальних проєктах. Об'єднання демонструє економічний потенціал, і прогнозується, що до 2050 року

його країни можуть стати домінуючими економіками світу. Наразі країни БРІКС займають 29% території земної суші і мають майже 43% світового населення, що додає їм значної ваги на міжнародній арені [3, с. 20].

Основними завданнями Стратегії БРІКС є:

- створення нових моделей і підходів до справедливого розвитку і глобального зростання з акцентом на взаємодоповнюваність та використання сильних сторін економік країн БРІКС;
- розвиток інститутів і механізмів для об'єднання зусиль країн-партнерів з метою подолання економічних криз, а також координація дій у відповідь на глобальні виклики та загрози;
- розвиток механізмів торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва між країнами БРІКС;
- сприяння підвищенню рівня життя і зменшенню бідності в кожній з країн;
- стимулювання інноваційної економіки в країнах БРІКС;
- посилення співпраці з державами, що не є членами БРІКС, а також з регіональними економічними об'єднаннями [4].

Стратегія БРІКС базується на таких принципах:

- дотримання міжнародного права і визнання ООН як основного форуму для забезпечення миру, порядку і сталого розвитку;
- підтримка міжнародної торговельної системи, центр якої — СОТ;
- повага суверенітету та рівності країн-учасниць;
- врахування національних інтересів і стратегій розвитку всіх країн БРІКС;
- прозорість і досягнення рішень шляхом консенсусу;
- конструктивне партнерство в економічному співробітництві;
- відкритість співпраці та ненаправленість на створення замкненого економічного блоку [4].

Одним із ключових принципів функціонування БРІКС є рівноправне економічне, політичне та безпекове співробітництво. Протягом 2009-2017 років

відбулося дев'ять самітів, на яких були підписані численні документи про співпрацю. Лідери держав регулярно обговорюють питання глобальної економіки, політики, а також безпекові виклики, включно з міжнародним тероризмом і ядерною безпекою.

Попри відсутність воєнно-політичного блоку на зразок НАТО, країни БРІКС проводять тісний діалог з питань національної та міжнародної безпеки, співпрацюючи в рамках ООН та інших міжнародних структур.

В результаті впровадження Стратегії, БРІКС позиціонується як новий центр економічної сили, заснований на рівноправних і взаємовигідних відносинах, з відповідальним підходом до партнерства [3, с. 20 - 22; 4].

Перспективи розвитку БРІКС пов'язані з його зростаючою роллю у реформуванні світової фінансової системи, вирішенні кліматичних проблем та формуванні нової системи глобального управління. Хоча існує скептицизм щодо інституційної слабкості об'єднання, країни-учасники продовжують співпрацювати, об'єднуючись навколо спільних довгострокових інтересів [3, с. 21 - 22]

1.3. Основні напрямки багатосторонньої політики в рамках БРІКС.

Об'єднання БРІКС є важливим гравцем на світовій арені, оскільки воно зосереджує свої зусилля на багатосторонню політику. Одним із основних напрямів діяльності групи є економічне співробітництво – для підтримки державних або приватних проектів з допомогою позик, гарантій, участі в капіталі та інших фінансових інструментів був створений Новий банк розвитку (НБР, раніше Банк розвитку БРІКС). НБР також співпрацює з міжнародними організаціями та іншими фінансовими установами і надає проектам, які будуть підтримані Банком, технічну допомогу. Також Банк має на меті створити розгалужену мережу глобальних партнерств з іншими багатосторонніми установами розвитку та національними банками розвитку, створить збалансований портфель проектів, належним чином враховуючи їхнє географічне розташування, потреби у фінансуванні та інші фактори, сприяти

розвитку інфраструктури та проектів сталого розвитку, які мають значний вплив на розвиток у країнах-членах [5].

Економічне співробітництво країн-учасниць зорієнтоване на зменшення залежності від долара США (дедоларизація) і введення спільної валюти – юань, оскільки лідером БРІКС, який є складовою фрагментації всесвітнього економічного простору, є Китай (юанізація). Протягом кількох років учасники альянсу обговорюють ідею створення власної валюти як альтернативи долару, але досягти єдиної думки з цього питання поки не вдалося.

Експерти, на яких посилається ВВС, вважають, що створення спільної валюти для країн БРІКС було б недоцільним через значні відмінності в їхніх економіках. Однак у майбутньому вони можуть розглянути можливість введення валюти для міжнародних торгових розрахунків або криптовалюти для міжнародної торгівлі [6; 7, с. 6; 8].

Також політика БРІКС спрямована на:

- покращення взаємопорозуміння між народами через створення спільного інформаційного простору і заохочення вивчення мов країн-учасниць;
- захистити геополітичні інтереси країн-членів шляхом створення альтернативи геополітичному центру сили США та зміцнення позицій на міжнародній арені;
- розширення співпраці через можливе залучення нових країн, таких як Південна Корея, Австралія, Туреччина, Мексика, Індонезія;
- сприяння лідерським позиціям Бразилії, росії та Індії на міжнародній арені;
- визнання права на мирне використання атомної енергії та підтримка права країн-членів на вирішення регіональних і міжнародних конфліктів;
- збільшення доступу до медичних технологій і лікарських засобів у сфері охорони здоров'я, особливо в контексті глобальних пандемій [9; 10 с. 13 - 14].

Продовжуючи політику багатосторонньої співпраці, БРІКС також приділяє значну увагу сферам охорони здоров'я, зокрема, збільшенню доступу до медичних технологій і лікарських засобів. Це є особливо важливим в умовах глобальних пандемій, коли співпраця між країнами стає ключовим фактором для ефективної боротьби з поширенням захворювань. Крім того, об'єднання прагне сприяти інноваціям і розвитку в цій галузі через обмін знаннями, ресурсами та кращими практиками серед країн-членів. Це підсилює його значення як впливового гравця на світовій арені та сприяє формуванню багатопольярного світу, де країни мають можливість реалізувати свої національні інтереси через співпрацю та взаємодію. Таким чином, БРІКС не лише зосереджується на економічному і політичному співробітництві, але й активно працює над підвищенням глобальної стійкості у сфері охорони здоров'я.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ПОЛІТИКИ БРІКС У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

2.1. Політико-економічне співробітництво країн БРІКС.

Країни БРІКС активно ведуть політико-економічне співробітництво, що будується на декількох ключових напрямках, які охоплюють торгівлю, фінанси, інфраструктуру, енергетику та геополітичну взаємодію. Кожна країна-учасниця блоку прагне зміцнити власні економічні позиції на міжнародній арені, водночас прагнучи до багатостороннього співробітництва для подолання глобальних викликів.

Як зазначалось раніше, одним із пріоритетних завдань БРІКС є зменшення залежності від долара США. З цією метою країни працюють над розвитком механізмів для проведення розрахунків у національних валютах.

Росія виявляє особливий інтерес до підтримки процесів дедоларизації світової економіки, особливо через вплив санкцій, які були накладені на неї та її фінансові інституції після початку військових дій в Україні. Китай активно укладає угоди про валютні свопи з численними державами і розробив власну державну криптовалюту. Хоча було оголошено про створення нової валюти БРІКС, її запровадження може бути проблематичним через відсутність спільного центрального банку. Така валюта могла б функціонувати як засіб для міжнародної торгівлі, але наразі малоймовірно, що вона буде використовуватись у внутрішньоекономічних операціях [11, с. 2 - 3].

На 15-му саміті, у 2023 році в Йоганнесбурзі, до БРІКС запрошені Аргентина, Ефіопія, Єгипет, Іран, ОАЕ та Саудівська Аравія, які мали стати повноправними членами з 1 січня 2024 року. Близько двох десятків країн Глобального Півдня офіційно подали заявки на вступ до цього блоку, і ще кілька висловили свою зацікавленість (рис. 2.1). Нових учасників не було прийнято до альянсу з часу приєднання Південної Африки у 2010 році [12; 13].

Через прихід до влади Хав'єра Мілея Аргентина відмовилась від членства і чисельність БРІКС зросла до 10 учасників, а не 11, до групи приєднались Ефіопія, Єгипет, Іран та ОАЕ. 16 січня 2024 року міністр торгівлі Саудівської Аравії спростував інформацію, що його країна вступила в БРІКС, оголосивши що розглядається питання [14; 15; 16].

Рисунок 2.1. Регіони, які зацікавлені у в приєднанні до БРІКС

Джерело: [13]

«Розширений БРІКС (БРІКС+) представлятиме різноманітну групу націй з різними політичними системами, які поділяють спільне бажання мати більш збалансований глобальний порядок», — сказав президент Південної Африки Сиріл Рамафоса [13].

Нафта залишається ключовим товаром у світовій торгівлі, річний обсяг якої досягає 2 трильйонів доларів США, що суттєво перевищує обсяг торгівлі іншими сировинними ресурсами. Оскільки ціни на нафту переважно встановлюються в доларах, це посилює доларизовану природу світової економіки. Проте приєднання до БРІКС таких великих нафтовидобувних країн, як Саудівська Аравія, ОАЕ та Іран, може частково сприяти дедоларизації цього ринку. Наприклад, Індія та ОАЕ вже домовилися здійснювати розрахунки в національних валютах у нафтових угодах. У 2022 році ОАЕ підписали з Індією «Угоду про економічне партнерство», що підкріплює ці ініціативи [11, с. 2 - 3].

Також ведуться дослідження щодо можливого створення єдиної валюти для країн БРІКС, хоча цей процес стикається з багатьма труднощами, зокрема через нерівномірний розвиток фінансових ринків і валютну політику Китаю [17].

У табл. 2.1 наведені дані щодо частки країн БРІКС у виробленні світового ВВП у період з 2000 до 2021 року. Вона показує, як змінювалися економічні позиції окремих країн блоку, таких як Бразилія, росія, Індія, Китай та ПАР, у порівнянні з індикативними країнами, такими як Індонезія та Саудівська Аравія [7, с. 5].

Таблиця 2.1

Частка країна БРІКС у виробленні світового ВВП, 2000 – 2021 рр.,%

ЧАСТКА КРАЇН БРІКС У ВИРОБЛЕННІ СВІТОВОГО ВВП, % загального (якщо не вказано інше)				
	Код	2000	2010	2021
Світовий ВВП, \$ млрд % світового		33 840	66 606	96 527
Бразилія	BRA	1,94	3,32	1,67
росія	RUS	0,77	2,29	1,84
Індія	IND	1,38	2,52	3,29
Китай	CHN	3,58	9,14	18,37
Південна Африка	ZAF	0,45	0,63	0,43
Індонезія	IDN	0,49	1,13	1,23
Саудівська Аравія	SAU	0,56	0,79	0,86

Джерело: [7, с. 5]

Аналізуючи дані з табл. 2.1, світовий ВВП зріс з 33,8 трлн доларів у 2000 році до 96,5 трлн у 2021 році. Китай демонструє найвищий приріст частки у світовому ВВП, збільшивши її з 3,58% у 2000 році до 18,37% у 2021 році. Індія також значно зміцнила свої позиції, піднявшись з 1,38% до 3,28% за цей же період. Бразилія і росія, навпаки, зазнали незначного зниження частки, тоді як ПАР тримається на стабільному рівні. Індонезія і Саудівська Аравія, хоча не є членами БРІКС, показують незначне зростання своєї частки у світовому ВВП, що може свідчити про їхній потенційний вплив на світову економіку.

Щодо експорту товарів і послуг, то можемо проаналізувати табл. 2.2. У таблиці представлені дані щодо експорту товарів і послуг країнами БРІКС, а також Індонезією і Саудівською Аравією, у період з 2000 до 2021 року. Таблиця

ілюструє частку цих країн у світовому обсязі експорту в різні роки та показує їхній внесок у глобальну торгівлю [7, с. 5].

Таблиця 2.2

Експорт товарів і послуг 2000 – 2021 рр., %

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ, % загального (якщо не інше)				
	Код	2000	2010	2021
Світовий обсяг, \$ млрд % світового		7 981	19 150	27 879
Бразилія	BRA	0,84	1,25	1,16
росія	RUS	1,43	2,33	1,97
Індія	IND	0,76	1,96	2,44
Китай	CHN	3,17	8,64	12,75
Південна Африка	ZAF	0,46	0,56	0,47
Індонезія	IDN	0,85	0,96	0,92
Саудівська Аравія	SAU	1,03	1,37	1,04

Джерело: [7, с. 5]

Як бачимо з таблиці, світовий обсяг експорту зріс з 7 981 млрд доларів у 2000 році до 27 879 млрд доларів у 2021 році. Китай демонстрував найзначніше зростання частки експорту, збільшивши її з 3,47% у 2000 році до 12,75% у 2021 році, що робить його найбільшим експортером серед країн БРІКС. Індія також показала зростання, піднявши свою частку з 0,67% до 2,42% у 2021 році, що свідчило про зростаючий експортний потенціал країни. Бразилія та росія показали помірні зміни у своїй частці в експорті за період, з невеликим спадом у 2021 році порівняно з 2010 роком. Південна Африка, Індонезія та Саудівська Аравія зберігали стабільні позиції, хоча частка Саудівської Аравії дещо знизилася до 1,04% у 2021 році.

Також таблиця підкреслює домінування Китаю в глобальному експорті та демонструє зростання ролі Індії, водночас показуючи незначне зниження частки експорту для деяких інших країн. Табл. 2.1 відображає як зростала економічна потужність БРІКС, особливо завдяки Китаю та Індії, і демонструвала динаміку змін у глобальному розподілі економічних ресурсів.

2.2. Роль БРІКС у глобальному управлінні та міжнародній торгівлі.

БРІКС відіграє все більш вагомую роль у формуванні глобального управління та міжнародної торгівлі. Створений як альтернатива західним економічним блокам на кшталт G7 і G20, цей альянс стає важливим інструментом для зміцнення співпраці між країнами Глобального Півдня та розширення їх впливу на міжнародній арені. Також активно просуває ідеї багатополлярності в світовій політиці та економіці, ставлячи під сумнів домінування західних інституцій, таких як МВФ, Світовий банк та Світова організація торгівлі (СОТ). Однією з ключових ініціатив блоку є прагнення реформувати ООН, зокрема Раду Безпеки, щоб забезпечити більше представництва для країн, що розвиваються.

БРІКС+ об'єднує найбільших світових виробників та покупців енергоресурсів. Разом з Іраном, Саудівською Аравією та ОАЕ на країни-члени БРІКС+ припадає близько 32% світового видобутку природного газу та 43% сирової нафти (рис. 2.2). Якщо Казахстан, Кувейт і Бахрейн стануть членами БРІКС, ці частки ще більше зростуть.

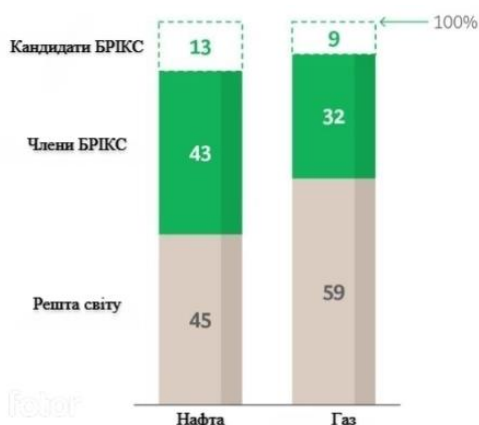

Рисунок 2.2. Глобальний видобуток нафти і газу БРІКС+ та решти світу, %, 2022 рік

Джерело: [18]

На країни БРІКС+ також припадає 38% світового імпорту нафти, на чолі з Китаєм та Індією (рис. 2.3). Якщо будуть прийняті всі нові кандидати, ця частка зросте до 55%. У часи нестабільності на енергетичних ринках наявність багатьох найбільших покупців і продавців енергоресурсів в одній групі може призвести до

створення паралельної системи торгівлі енергоресурсами. Це дозволило б здійснювати операції між країнами БРІКС+ поза фінансовою системою, очолюваною Заходом, і потенційними майбутніми санкційними програмами, і, можливо, дало б їм можливість впливати на ціни на нафту.

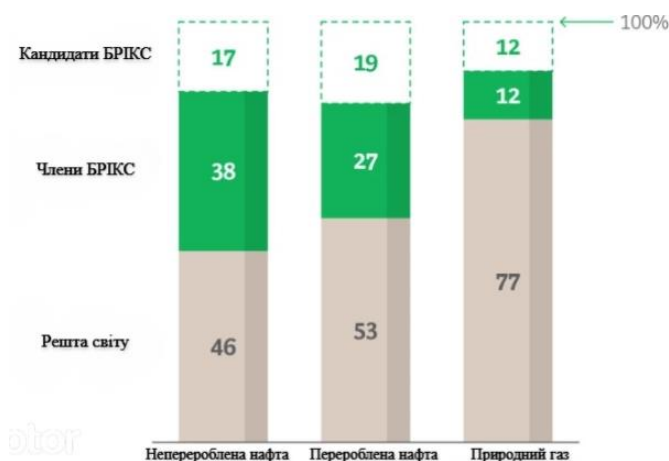

Рисунок 2.3. Імпорт нафтогазових продуктів країн БРІКС з інших країн БРІКС та решти світу, %, 2022 рік

Джерело: [18]

Торгівля виступала ключовим фактором економічного зростання БРІКС+. У період з 2002 по 2022 рік частка світової торгівлі товарами між нинішніми членами цього блоку збільшилася більш ніж удвічі та досягла 40%. Цю тенденцію пояснює зростаюча взаємозалежність економік БРІКС+ від торгівлі між собою. Важливу роль у цьому відіграє Китай, який став основним постачальником промислових і споживчих товарів та значним імпортером сировини. Наприклад, Китай є головним покупцем бразильської сої та залізної руди, а також великим експортером високотехнологічних товарів, таких як електромобілі, сонячні панелі та важка техніка.

Санкції, введені Заходом через конфлікт в Україні, призвели до того, що росія перенаправила свій експорт на ринки БРІКС+, зокрема до Китаю та Індії.

Попри те, що кілька членів БРІКС+ мають між собою угоди про вільну торгівлю (наприклад, через Раду співробітництва країн Перської затоки та Панарабську зону вільної торгівлі), наразі відсутня зона вільної торгівлі, яка б

охоплювала всі країни групи. Індія вийшла з переговорів щодо Азійського регіонального всеосяжного економічного партнерства, до якого входить Китай. Однак БРІКС+ надає платформу для розширення доступу до ринків різними шляхами, такими як формування Робочої групи з цифрової економіки та підтримка співпраці у сфері торгівлі професійними та діловими послугами [18].

Найбільших успіхів у розбудові інституцій БРІКС+ наразі досягнуто у сфері фінансування розвитку та проектів. Новий банк розвитку (НБР), зі статутним капіталом у 100 мільярдів доларів, суттєво підтримує китайську ініціативу «Пояс і шлях». Єгипет, Індія, росія, Саудівська Аравія та ОАЕ є також акціонерами Азіатського банку інфраструктури та інвестицій (АІВ), який очолює Китай, і вже отримали від нього кредити. До 2023 року сукупно НБР і АІВ надали понад 71 мільярд доларів США у вигляді кредитів для різних секторів, таких як інфраструктура, охорона здоров'я та чиста енергія (рис. 2.4). Ці проекти забезпечують значні прибутки компаніям країн БРІКС+. Крім того, приєднання Саудівської Аравії та інших економік з високим рівнем ліквідності може сприяти розширенню та диверсифікації фінансових ресурсів БРІКС+.

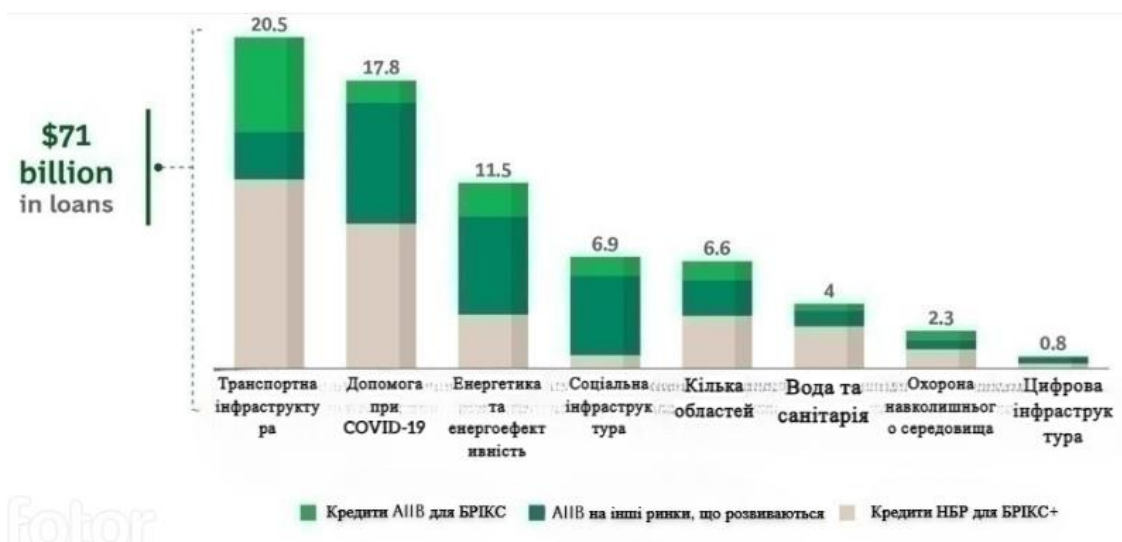

Рисунок 2.4. Розподіл кредитів Азіатського банку інфраструктури та інвестицій і Нового банку розвитку (млрд. дол. США)

Джерело: [18]

Через розширення до БРІКС+ блок стає важливим гравцем у світовій економіці, особливо в енергетичному секторі, що дозволяє країнам-членам

збільшувати свій вплив на ціни на нафту та газ. Незважаючи на відсутність повної зони вільної торгівлі між країнами БРІКС, зростає взаємозалежність їхніх економік, особливо завдяки торгівлі енергоресурсами та інвестиціям в інфраструктурні проекти. БРІКС також сприяє формуванню паралельної фінансової системи, менш залежної від західних фінансових структур, що допомагає блокувати можливі санкції та зміцнює економічну незалежність країн Глобального Півдня.

2.3. Вплив багатосторонньої політики БРІКС на регіональну та глобальну стабільність.

Розширення БРІКС+, до якого тепер входять найбільші виробники енергоносіїв (зокрема Саудівська Аравія, Іран, ОАЕ), дозволяє блоку впливати на ціни на нафту та газ, стабілізуючи ринки. Водночас БРІКС відіграє важливу роль у забезпеченні енергетичної безпеки своїх членів, допомагаючи уникати глобальних криз, викликаних коливаннями цін або санкціями на енергетичному ринку [19].

Клуб активно просуває ідеї багатопольярного світу, протиставляючи свій підхід домінуванню Заходу в міжнародних організаціях. Наприклад, блок прагне реформувати ООН, зокрема Раду Безпеки, щоб краще представляти інтереси країн, що розвиваються [20].

Новий банк розвитку (НБР), створений БРІКС, став важливим інструментом фінансування інфраструктурних проектів і сприяння економічному зростанню в країнах-членах. Це дозволяє зменшити залежність від західних фінансових інституцій, таких як МВФ і Світовий банк, і забезпечити стабільність в регіонах, які часто залишаються поза увагою традиційних інвесторів [21].

У відповідь на війну росії проти України, БРІКС демонструє свою здатність підтримувати багатосторонні відносини на основі співпраці між країнами Глобального Півдня, зокрема через формати економічного співробітництва та розвитку. Хоча деякі члени блоку не підтримали санкції проти росії, багатостороння співпраця в рамках БРІКС залишилася стійкою. Важливо, що блок не вдається до відкритого конфлікту з країнами Заходу, а натомість

підтримує стратегії, які зберігають незалежність і дозволяють йому впливати на глобальні процеси через співпрацю з G20 та іншими організаціями [20].

За словами оглядача The Times, Роджера Бойеса, БРІКС прагне створити картель із стратегічних матеріалів (кобальт, літій і мідь), що є важливими ресурсами для енергетичних технологій та військової промисловості. В той же час, Саудівська Аравія розглядає можливість розширення своїх ресурсних запасів у рамках об'єднання. Також допомогти БРІКС зміцнити контроль над критично важливими матеріалами може допомогти приєднання Демократичної Республіки Конго та Чилі [22].

Важливим аспектом є взаємодія між ЄС та БРІКС, яка поки залишається обмеженою через різницю в політичних системах та економічних інтересах. БРІКС, з його зростаючим впливом на глобальне управління та розвиток, кидає виклик традиційному підходу Заходу до багатосторонніх відносин. Водночас потенційна співпраця між ЄС і БРІКС у сферах, таких як енергетична безпека та кліматичні зміни, може сприяти зміцненню глобальної стабільності [23].

Деякі західні країни з побоюванням ставляться до БРІКС як до потенційного нового центру сили. Норвезька газета Aftenposten назвала його «глобальним клубом авторитарних лідерів, очолюваних Китаєм і Росією». Рейнхард Бютікофер, координатор зовнішньої політики Зелених у Європейському парламенті, вважає, що після розширення БРІКС, вплив Китаю зросте, і група стане більш авторитарною. Він також підкреслив, що Європі необхідно винести уроки зі своїх помилок у відносинах з росією для успішної взаємодії з Китаєм. Політик попередив, що ЄС має обмежений час для того, щоб стати надійним партнером для країн, що розвиваються, інакше вони можуть звернутися до БРІКС.

Стів Цанг, директор Інституту Soas China в Лондоні, зазначив, що хоча члени БРІКС мають мало спільного, їх об'єднує спільне бажання жити в світі, де не домінує Захід [24, с. 145 – 146; 25].

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БРІКС ТА ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

3.1. Проблеми внутрішньої координації та зовнішньополітичних розбіжностей

серед країн БРІКС.

Країни БРІКС стикаються з низкою проблем, які ускладнюють їх внутрішню координацію та формують зовнішньополітичні розбіжності. Ці проблеми можна розділити на кілька ключових аспектів:

1. Внутрішня координація:

- різні політичні системи: члени БРІКС представляють різні політичні системи — від демократичних до авторитарних, що призводить до труднощів у формуванні спільної політики та узгодженні дій. Наприклад, Бразилія та Індія мають демократичні системи, тоді як Китай та росія — авторитарні режими. Така різноманітність політичних систем ускладнює процес досягнення консенсусу щодо ключових питань розвитку та співпраці.

- економічні інтереси, оскільки кожна країна має свої економічні інтереси, які часто суперечать загальним цілям БРІКС. Наприклад, Китай і Індія мають суперництво в Азії, що ускладнює їх співпрацю в рамках блоку. Економічні інтереси Китаю спрямовані на збільшення свого впливу у регіоні, у той час як Індія прагне протидіяти цьому впливу і зберегти свій суверенітет та незалежність від китайської економічної експансії [10, с. 12 - 13; 26].

- внутрішні конфлікти — існують територіальні суперечки між країнами, зокрема між Китаєм і Індією, що може впливати на їхню здатність до спільних дій. Прикордонні конфлікти між цими країнами, такі як зіткнення у Ладакху у 2020 році, значно послаблюють взаємну довіру і роблять координацію в межах БРІКС складнішою [27; 28].

2. Зовнішньополітичні розбіжності:

- антизахідний наратив – росія прагне використовувати БРІКС як платформу для протистояння Заходу, тоді як інші країни, такі як Індія та Південна Африка, не підтримують цю ідею. Вони виступають за баланс у міжнародних відносинах і не бажають загострення конфлікту з Заходом. Наприклад, Індія підтримує стратегічні відносини із США, що суперечить політиці росії щодо протистояння західному впливу [26; 27].
- відсутність єдиної позиції – члени БРІКС мають різні погляди на глобальні питання, такі як війна в Україні. Під час голосування в ООН Індія, Китай та ПАР утрималися від підтримки резолюції проти агресії Росії, що свідчить про відсутність єдиної позиції в зовнішній політиці. Це підкреслює, що, попри існування спільних економічних інтересів, політична координація у БРІКС є слабкою.
- розширення складу – ідея розширення БРІКС викликає занепокоєння серед деяких членів. Наприклад, Індія боїться посилення китайського впливу через можливе приєднання нових країн. Це може призвести до ще більшої фрагментації всередині блоку, адже Індія побоюється, що нові члени можуть стати на бік Китаю і посилити його домінування в організації [27; 28].

Проблеми внутрішньої координації та зовнішньополітичних розбіжностей серед країн БРІКС значно ускладнюють ефективність їх співпраці. Відмінності в політичних системах, економічних інтересах і зовнішніх стратегіях можуть призвести до подальшої фрагментації блоку і зменшення його впливу на світовій арені.

3.2. Перспективи розширення БРІКС та можливі сценарії його розвитку.

Геополітичні перспективи розвитку БРІКС викликають різні оцінки як серед західних експертів, так і серед дослідників країн-учасниць. Західні аналітики поділяються на скептиків і прихильників інтеграції в рамках БРІКС. Скептики вважають, що глибокі політико-економічні відмінності між країнами-членами можуть стати на заваді подальшому розвитку цього утворення. Вони наголошують на можливому конфлікті між внутрішніми інтересами таких країн,

як Китай, Індія та росія, що може призвести до ослаблення або навіть розпаду БРІКС. Однією з основних причин скепсису є посилення впливу Китаю, що може створити економічні та політичні напруження з іншими членами об'єднання, зокрема Бразилією та Індією.

На противагу цьому, західні прихильники інтеграції вважають, що країни БРІКС мають достатній потенціал для спільної роботи, базуючись на певних спільних політико-економічних характеристиках і прагненні змінити міжнародну систему на свою користь. Вони розглядають БРІКС як геополітичну альтернативу західним альянсам і вважають, що зусилля, спрямовані на формування нової глобальної економічної архітектури, можуть мати значний вплив на світові процеси.

Представники країн БРІКС здебільшого оцінюють перспективи розвитку цього об'єднання позитивно. Бразильські дослідники відзначають значний вплив БРІКС на світову економіку завдяки ресурсному потенціалу країн-учасниць. Вони також наголошують на здатності країн групи змінити існуючу міжнародну валютно-фінансову систему. Російські експерти вказують на міжцивілізаційний потенціал БРІКС та його роль у створенні поліцентричного світу. У той же час, індійські аналітики підкреслюють значення БРІКС для багатопольярного світу, де кожна країна може реалізувати свої національні інтереси. Китайські експерти акцентують увагу на стратегічному характері цього об'єднання, що дозволяє збільшити вплив "п'ятірки" на глобальні процеси.

Щодо сценаріїв розвитку, експерти виділяють кілька можливих варіантів. Серед них – стабілізація відносин на поточному рівні або поступове посилення співпраці, яке може привести до перетворення БРІКС у повноцінну організацію, здатну формувати нові підходи у світовій економіці та політиці. Інший сценарій передбачає ослаблення співпраці між країнами через зростаючі внутрішні суперечності, що можуть призвести до формалізації об'єднання та зниження його впливу.

Китай, ймовірно, прагне використовувати БРІКС для реалізації власних геополітичних амбіцій, зокрема для зміцнення свого впливу у світі. Індія, зі свого

боку, намагається збалансувати своє членство у БРІКС із тісними відносинами зі США та ЄС. Бразилія та ПАР, в основному, зацікавлені в економічній вигоді та регіональному лідерстві [29, 99 - 101].

Розширення БРІКС є одним із ключових напрямків розвитку цієї організації, що може допомогти зміцнити її позиції у світі. За оцінками Bloomberg Economics, БРІКС+ може генерувати близько половини світового виробництва до 2040 року, якщо приєднаються такі претенденти на членство, як Індонезія, найбільший у світі виробник пальмової олії, і Саудівська Аравія, найбільший експортер нафти, що зміцнить глобальний вплив альянсу. Для порівняння, G-7 забезпечить приблизно чверть світового валового внутрішнього продукту, фактично змінивши відповідні частки виробництва порівняно з 15-річною давниною [6].

За словами Аніла Суклала, посла Південної Африки в блоці, у розширеному БРІКС також буде майже половина світового населення, порівняно з 42% зараз. Розширення, головним чином кероване президентом Китаю Сі Цзіньпіном, який має підтримку росії та Південної Африки, зустріло як занепокоєння, так і оптимізм. Занепокоєння викликає те, що більший БРІКС стане рупором Китаю та послабить статус інших членів. Оптимізм полягає у тому, що це дасть голос країнам, що розвиваються, у розколотому та все більш поляризованому світі, де війна росії в Україні та торгова напруженість США з Пекіном є одними з найбільших викликів [30].

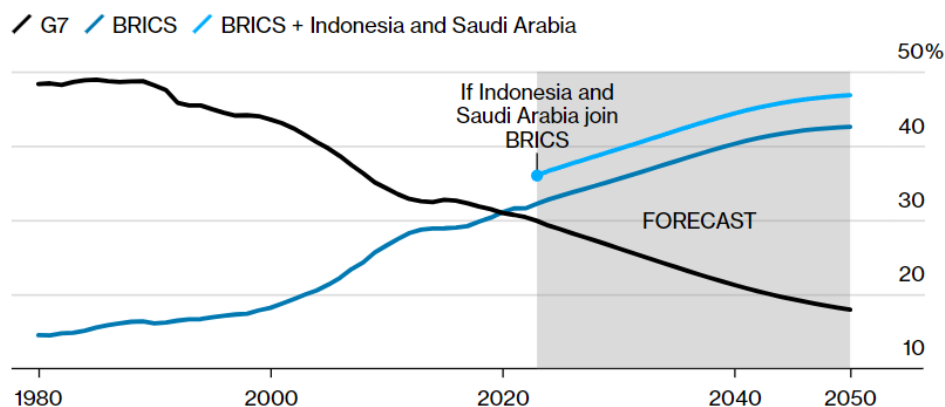

Рис. 3.1. Прогноз, що БРІКС+ домінуватиме у світовому ВВП

Джерело: [13]

Таким чином, БРІКС може зіткнутися з великими викликами, однак за умов досягнення консенсусу між його членами можливі значні успіхи у формуванні нових підходів до глобальних політико-економічних процесів.

3.3. Зв'язок БРІКС з Україною: виклики та можливості для співробітництва в майбутньому.

Для України взаємодія з БРІКС може мати як виклики, так і можливості. З одного боку, політична ситуація ускладнюється через участь росії в об'єднанні. росія як агресор може використовувати свою позицію в БРІКС для обмеження можливостей співпраці України з іншими членами організації, особливо в економічній та технологічній сферах.

З іншого боку, для України можуть відкритися нові можливості співпраці з іншими членами БРІКС, зокрема з Індією, Китаєм та Бразилією. Індія може стати важливим партнером у галузях інформаційних технологій, гуманітарній, культурній та фармацевтиці, тоді як Китай зацікавлений у сільськогосподарській продукції та інфраструктурних проектах. Бразилія може бути перспективним партнером у розвитку агропромисловості та екологічних технологій [2].

23 серпня прем'єр-міністр Індії Нарендра Моді прибув із офіційним візитом до Києва. В той день сторони узгодили угоди про співпрацю в медичній, аграрній, гуманітарній та культурній сферах. Також підготували спільну заяву «про побудову стратегічного партнерства між нашими країнами, торгівлі між нашими країнами та військово-технічну співпрацю» [31].

До викликів можемо віднести розширення БРІКС у 2024 році організація включатиме нових членів, що може змінити баланс сил усередині блоку. Однак нові учасники також можуть бути зацікавлені у збереженні нейтральності або навіть підтримці росії. Це може ускладнити можливості України для отримання підтримки від країн БРІКС у майбутньому [32].

Росія, будучи одним із засновників БРІКС, має значний вплив на рішення організації. Це створює ситуацію, в якій інші члени не можуть відкрито виступати проти російської агресії без ризику загострення відносин з Москвою.

Наприклад, під час саміту в Йоганнесбурзі учасники закликали до мирного врегулювання конфлікту в Україні, але уникнули чіткої позиції щодо російської агресії [2; 27].

Можливості співпраці полягають в залучення інвестицій через Новий банк розвитку для відновлення та модернізації інфраструктури після війни, розробці спільних проектів у сфері енергетики та транспорту, що можуть бути вигідними для обох сторін.

Держави БРІКС (не йдеться про росію) від 2014 р. не підтримували, але й жодним чином не засуджували дії рф в Україні, така ж сама нейтральна позиція є спільною для них і після повномасштабного вторгнення росії в Україну в 2022 р. Такий підхід зумовлений бажанням учасників об'єднання зменшити західне домінування у світі, адже війну в Україні вони розглядають як вияв конфронтації між росією та США і НАТО. Саме цей наратив активно просуває російська пропаганда [33].

Україні необхідно шукати шляхи налагодження співпраці з країнами БРІКС, уникаючи співпраці з росією, і використовувати можливості для економічного розвитку через обмін досвідом, інвестиції та торгівлю. Наприклад, спільні проекти у сфері відновлюваної енергетики можуть бути перспективними для обох сторін. Створення прямих економічних та культурних зв'язків із країнами БРІКС може допомогти Україні розширити свої економічні можливості та підвищити свою стабільність на міжнародній арені.

ВИСНОВКИ

БРІКС почала свій шлях як економічний концепт, сформульований Джимом О'Ніллом у 2001 році, і з часом перетворилася на впливову міжнародну організацію. Її унікальність полягає в екстериторіальному розташуванні членів та відсутності постійних інституційних структур, що відрізняє БРІКС від традиційних регіональних об'єднань.

Організація прагне створити нові моделі справедливого розвитку та глобального зростання, сприяючи економічному співробітництву, зменшенню бідності та стимулюванню інновацій. Принципи діяльності базуються на рівності, дотриманні міжнародного права та прозорості в прийнятті рішень.

БРІКС активно розвиває економічне співробітництво, зокрема через створення Нового банку розвитку. Організація спрямована на дедоларизацію світової економіки, покращення взаєморозуміння між народами, захист геополітичних інтересів та розширення співпраці шляхом залучення нових членів. Також відіграє все більшу роль у світовій економіці та міжнародній торгівлі. Організація об'єднує найбільших світових виробників та споживачів енергоресурсів, що дозволяє їй впливати на глобальні енергетичні ринки та сприяти дедоларизації міжнародної торгівлі.

БРІКС сприяє багатополлярності у світовій політиці, пропонуючи альтернативні підходи до глобального управління та викликів сучасності. Розширення організації та її зростаючий вплив можуть мати як стабілізуючий, так і дестабілізуючий ефект на міжнародну систему, залежно від взаємодії з іншими глобальними гравцями.

Різноманітність політичних систем, економічних інтересів та геополітичних стратегій членів БРІКС ускладнює внутрішню координацію та формування єдиної зовнішньої політики. Територіальні суперечки та конкуренція між країнами, зокрема між Китаєм та Індією, можуть послабити ефективність організації.

Розширення БРІКС за рахунок нових членів може зміцнити її позиції, але також посилити внутрішні суперечності. Можливі сценарії розвитку варіюються від поглиблення співпраці та посилення впливу на глобальні процеси до ослаблення організації через внутрішні конфлікти та зовнішні виклики.

Для України БРІКС одночасно представляє виклики та можливості. Участь росії в організації та її агресія проти України ускладнюють співпрацю. Проте, Україна може розвивати відносини з іншими країнами-членами, такими як Індія, Китай та Бразилія, у сферах економіки, технологій та інфраструктури. Це вимагає стратегічного підходу та дипломатичної гнучкості.

З огляду на зростаючу роль БРІКС, Україні важливо враховувати ці зміни у своїй зовнішній політиці. Активне залучення до багатосторонніх форматів співпраці та диверсифікація економічних зв'язків можуть сприяти зміцненню національних інтересів та підвищенню стійкості перед глобальними викликами.

БРІКС, як динамічне та впливове об'єднання, відіграє все більш значущу роль у формуванні нового світового порядку. Попри внутрішні суперечності та зовнішні виклики, організація має потенціал стати важливим центром економічної та політичної сили. Для України, яка прагне інтегруватися у глобальну економіку та зміцнити свої міжнародні позиції, важливо уважно стежити за розвитком БРІКС та активно шукати можливості для взаємовигідного співробітництва з її країнами-членами, уникаючи політичних бар'єрів та просуваючи національні інтереси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. О. М. Биков «ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ БЛОКУ БРІКС ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РОЗВИТКУ» URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2672> (дата звернення 14.10.2024).
2. БРІКС: Що по той бік «стіни» та з якої цегли її складено. УКРІНФОРМ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3812252-briks-so-po-toj-bik-stini-ta-z-akoi-cegli-ii-skladeno.html> (дата звернення 14.10.2024).
3. Вакарчук, К. В. (2017). БРІКС в системі міжнародних відносин ХХІ ст. Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки, 22(2 (29)), 18-24. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9d0cd995-e0d4-4511-8f16-10026dfe674c/content> (дата звернення 14.10.2024).
4. Основні принципи, цілі та завдання об'єднання країн брікс URL: <https://iua.waykun.com/articles/osnovni-principi-cili-ta-zavdannja-ob-ednannja.php>
5. Банк розвитку БРІКС URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D0%BA_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83_%D0%91%D0%A0%D0%86%D0%9A%D0%A1#:~:text=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20\(NDB%20%2F%20%D0%9D%D0%91%D0%A0,%2C%20%D0%9A%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%B9%20%D1%96%20%D0%9F%D1%96%D0%B2%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%90%D1%84%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D0%BA_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83_%D0%91%D0%A0%D0%86%D0%9A%D0%A1#:~:text=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20(NDB%20%2F%20%D0%9D%D0%91%D0%A0,%2C%20%D0%9A%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%B9%20%D1%96%20%D0%9F%D1%96%D0%B2%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%90%D1%84%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0)).
6. Альянс на противагу Заходу. Що таке БРІКС та які країни входять до його складу. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/alyans-protivagu-zahodu-shcho-take-briks-1725292469.html>
7. САМІТ БРІКС — ЧАС ДЛЯ КОНСОЛІДАЦІЇ ЧИ КОНФРОНТАЦІЇ?. Аналітична доповідь. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2023/07/12/2023-MATRA-I-KVARTAL-11.pdf> (дата звернення 14.10.2024).

8. Дедоларизація: навіщо вона потрібна БРІКС та як вплине на Україну. Mind. URL: <https://mind.ua/openmind/20252118-dedolarizaciya-navishcho-vona-potribna-briks-ta-yak-vpline-na-ukrayinu>

9. BRICS: Towards a new era of global governance. Geneva Policy Outlook. URL: <https://www.genevapolicyoutlook.ch/brics-towards-a-new-era-of-global-governance/> (дата звернення 14.10.2024).

10. Zaitseva, M. M. (2014). Політико-економічна модель взаємодії країн БРІКС: тенденції та перспективи. *Економічний часопис-XXI*, (03-04 (2)), 12-15. URL: <https://ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/04/ea-V140-03.pdf>

11. Pádraig Carmody BRICS' Enlargement: Power Expansion or Contraction in a Changing World Order? <https://www.cesifo.org/en/publications/2024/article-journal/brics-enlargement>

12. БРІКС URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%A0%D0%86%D0%9A%D0%A1>

13. Growing BRICS Alliance to Rival G-7-Led World Order. Bloomberg. URL: <https://www.bloomberg.com/news/newsletters/2023-08-21/global-economy-latest-why-brics-nations-are-challenging-the-west>

14. Brics countries agree historic expansion as six new countries invited to join. INDEPENDENT. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/africa/brics-2023-summit-new-members-saudi-uae-iran-b2398553.html>

15. BRICS welcomes new members in push to reshuffle world order. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/world/brics-poised-invite-new-members-join-bloc-sources-2023-08-24/>

16. Саудівська Аравія спростувала інформацію про вступ країни до БРІКС. БУКВИ. URL: <https://bukvy.org/sauidivska-araviya-sprostuvala-informacziyu-pro-vstup-krayiny-do-briks/> (дата звернення 14.10.2024).

17. Саміт БРІКС: чому ОАЕ та інші країни хочуть увійти до блоку. URL: <https://www.dw.com/uk/samit-briks-comu-oae-ta-insi-krajini-hocut-uvijti-do-bloku/a-66597547>

18. An Evolving BRICS and the Shifting World Order. BCG. URL: <https://www.bcg.com/publications/2024/brics-enlargement-and-shifting-world-order>
19. The Future of BRICS: Between Objectives and Challenges. STIMSON. URL: <https://www.stimson.org/2023/the-future-of-brics-between-objectives-and-challenges/>
20. BRICS Expansion, the G20, and the Future of World Order. CARNEGIE. URL: <https://carnegieendowment.org/research/2024/10/brics-summit-emerging-middle-powers-g7-g20?lang=en>
21. Evolving Multilateralism: BRICS, the EU and Responses to the Russia-Ukraine Conflict. APRI. URL: <https://afripoli.org/evolving-multilateralism-brics-the-eu-and-responses-to-the-russia-ukraine-conflict>
22. Зростання БРІКС викликає у Заході тривогу одразу в кількох напрямках, — The Times. УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/world/do-briks-hochut-doyednati-shchonaymenshe-tri-yaderni-derzhavi-12754368.html>
23. The Future Impact of the BRICS: A Reality Check. GPI. URL: <https://gpilondon.com/publications/the-future-impact-of-the-brics-a-reality-check>
24. Орехова Т., Фурман Т. Вплив країн брікс на глобальну економіку: ретроспективний аналіз та перспективи експансії. Вчені записки. 2023. № 33(4). С. 138-151.
25. Що таке група БРІКС, які її цілі та роль Росії. BBC. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cyrj8denn4lo>
26. Для чого Росія накачує значимістю клуб під назвою БРІКС. The Page. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/sho-take-briks-ta-jogo-stan-u-2024-roci>
27. БРІКС - прихована загроза для України, чи просто клуб, до якого ми не ходимо. ІНТЕНТ. URL: <https://intent.press/publications/world/2023/briks-prihovana-zagroza-dlya-ukrayini-chi-prosto-klub-do-yakogo-mi-ne-hodimo/>
28. БРІКС стрімко розширюється: в чому небезпека. Кореспондент. URL: <https://ua.korrespondent.net/articles/4713927-briks-strimko-rozshyruietsia-v-chomu-nebezpeka>

29. Зайцева, М. (2014). Геополітичні перспективи об'єднання БРІКС. *Actual problems of international relations.*—Випуск, 121, 98-106.

30. У Південній Африці 22 серпня стартує саміт БРІКС. Суспільне новини. URL: <https://suspilne.media/555849-u-pivdennij-africi-22-serpna-startue-samit-briks/>

31. Мирне врегулювання, угоди про співпрацю та гуманітарна допомога. Головне із зустрічі Зеленського та Моді. Forbes. URL: <https://forbes.ua/news/ukraina-ta-indiya-pogodili-dokumenti-pro-spivpratsyu-u-medichnij-agrarniy-gumanitarniy-i-kulturniy-sferakh-23082024-23209>

32. Russia fears Ukraine, West may try to hinder BRICS summit in Kazan URL: <https://www.aa.com.tr/en/russia-ukraine-war/russia-fears-ukraine-west-may-try-to-hinder-brics-summit-in-kazan/3350551>

33. Саміт лідерів країн-членів БРІКС в Йоганнесбурзі 22-24 серпня 2023 року. NISS. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/samit-lideriv-krayin-chleniv-briks-v-yohannesburzi-22-24>